

Verslag Wetenschappelijke Commissie 23 juni 2006

- VLIZ (IODE auditorium), Oostende -

Aanwezig:

Ward Appeltans, Natalie Beenaerts, Robin Brackez, Simon Claus, David Cox, Wilfrida Decraemer, Pascale Dengis, Guido Dumon, Nancy Fockedeey (verslag), Rudy Herman, Francisco Hernandez, Nathalie Keersebilck, Patric Jacobs (voorzitter), Colin Janssen, Frederik Leliaert, Ann-Katrien Lescauwae, Jan Mees, Ine Moulaert, Marnix Pieters, Frank Redant, Wouter Rommens, Stefan Van Damme, Leen Vandepitte, An Vanhoorne, Bart Vanhoorne, Vera Van Lancker, Ward Vanden Berghe, Fabienne Vanderstraeten, Leen Vermeersch, Toon Verwaest

Verontschuldigd:

Jean Berlamont, An Cliquet, Steven Degraer, Ekhart Kuijken, Jean Lanckneus, Frank Maes, Jaak Monbaliu, Frank Mostaert, Jan Seys, Eric Stienen, René Van Grieken, Gilbert Van Stappen

DAGDEEL 1: vergadering van de uitgebreide wetenschappelijke commissie (10.00 – 13.00)

- 1. Verslag vorige vergadering van 27 april 2006 (zie Bijlage): geen opmerkingen**
- 2. Bijkomende agendapunten, incl. advies aan de Raad van Bestuur: geen**
- 3. Beslissingen van de Raad van Bestuur van het VLIZ**

Uitzonderlijk is de Raad van Bestuur samengekomen op een vroegere datum dan de Wetenschappelijke Commissie (14 juli 2006). Belangrijk om weten is dat Kapt. Yves Goosens (DAB Vloot) en Willy Versluys (Reder ter Zee) vanaf deze vergadering de Raad van Bestuur vervoegden. Andere beslissingen van de Raad van Bestuur zullen verder vermeld worden, vnl. i.v.m. de nieuwe samenwerkingsakkoorden en nieuwe projecten.

4. Terugkoppeling voorbij vergadering ESF Marine Board, incl. verhuis naar Oostende

Jan Mees, vertegenwoordiger van het FWO-Vlaanderen in de Marine Board van ESF, woonde de 'Spring Plenary Meeting' bij in Bergen, Noorwegen op 11 en 12 mei 2006 en rapporteert (zie ook in Bijlage):

- *Relocatie van MB-ESF naar Oostende is een feit (zie verslag in bijlage: agendapunt 10).*
Nu is MB gehuisvest in de kantoren van ESF (Straatsburg, Frankrijk). Men zocht naar een maritieme locatie met een goede bereikbaarheid, dicht bij Brussel. Voorstel van Minister Moerman werd aanvaard: renovatie van 7 extra pakhuizen in de vismijn Oostende (5 voor MB/ESF en EFARO; 2 + doorgang voor VLIZ) en een administratieve ondersteuning (1 persoon). Verhuis voorzien eind 2006-begin 2007. Kantoren op bovenste verdieping; vergaderzaal(en) beneden. **De vergaderfaciliteiten zullen open staan voor de ganse wetenschappelijke gemeenschap.**
- *MB zal meer autonoom van ESF gaan werken.*
MB is een expertengroep met een financiële autonomie (door ledenbijdrage). Ze zullen in de toekomst meer autonoom gaan werken, maar link met ESF blijft.
- *Verkiezing nieuwe Chair en Vice-Chair (zie agendapunt 12).*
Nieuwe Chair (voordien Jean-François Minster): Lars Horn
Nieuwe Vice-Chairs: Kaisa Kononen (GR), Kostas Nittis (GR), Jan Mees (B), Jan De Leeuw (NL) – werkload: 2 plenaire vergaderingen per jaar.

- *Werkgroepen binnen de Marine Board*

De ESF/MB lanceert regelmatig een 'state of the art' op verscheidene mariene domeinen. Hiervoor werkt men met 'werkgroepen', zoals er bv. voor het moment actief zijn op het vlak van (1) Ocean fleets and underwater vessels, (2) marine mammals and acoustics, (3) climate change, (4) coastal remote sensing en (5) communication on marine sciences. In deze laatste is Jan Seys van VLIZ actief. In de toekomst zullen werkgroepen opgericht worden over (1) effects of deep-sea fisheries, (2) gender issues in marine sciences, (3) bringing together social-economical sciences and traditional sciences, ...

OPROEP naar de leden van de wetenschappelijke commissie:

- Ideeën voor toekomstige werkgroepen rond bepaalde thema's (financiering: 15.000 € per jaar voor 2-3 jaar; doel: duidelijke terms of reference; eindconclusie)
- Indien een thema opgestart wordt waarin Vlaamse wetenschappers kunnen toe bijdragen, kan VLIZ mensen rekruteren uit het VLIZ-netwerk

ACTIEPUNT: Jan Mees stuurt de oproep en een overzicht van de huidige, toekomstige en recent afgelopen werkgroepen na naar alle leden van de WC en daarbuiten.

- *Financiering onderzoeksthema's*

Tijdens de plenaire meeting gaf John Marks een presentatie over ESF en de bestaande instrumenten om bepaalde activiteiten gefinancierd te krijgen. Dit zijn lange procedures (jaren; voor synchronisatie met vergaderingen van alle National Science Foundations), maar ze hebben een hoge slaagkans.

Ook FWO-Vlaanderen kan, als lid van ESF, voorstellen doen. Mariene wetenschappen zijn ondervertegenwoordigd als men de succesvolle aanvragen overloopt. VLIZ kan helpen om marien gerelateerde voorstellen te doen.

ACTIEPUNT: Na een vraag van Patric Jacobs om dit voorstel meer te verspreiden, belooft Jan Mees het voorstel zelf naar een groter publiek te verspreiden (i.e. naar de volledige uitnodigingslijst van de WC).

- *Toekomst van de MB*

DG-Maritieme aangelegenheden en visserij heeft het Groenboek gepubliceerd (zie website EC). De wetenschappelijke onderbouwing van het toekomstige beleid is echter 'teleurstellend' en de voorgestelde monitoring is te zeer afgezwakt.

MB wil zijn bezorgdheid uiten aan de EC op het groenboek (zie bijlage: Marine Facts & Figures).

Fabienne Vanderstraeten reageert: zelf coördineert ze binnen het Departement Leefmilieu en Mobiliteit het initiatief 'Vlaams Coördinatie Netwerk', waarbij ook visserij en milieu betrokken zijn. Er zijn verschillende expertengroepen actief, o.a. over het Mariene Milieu (waarin Kathy Belpaeme de Vlaamse vertegenwoordiger is) en over het Groenboek (waarin Nadege Dewalke de Vlaamse vertegenwoordiger is). In oktober 2006 is een uitgebreide coördinatievergadering gepland waarin het standpunt van Vlaanderen zal bepaald worden, naast het Federale standpunt.

ACTIEPUNT: VLIZ is betrokken bij de expertengroep ter formulering van dit standpunt. Jan Mees contacteert Vlaamse mariene wetenschappers individueel of via mailing over hun reacties.

Reactie Frank Redant: Binnen Europa is er discussie tussen lidstaten en tussen het DG Maritime Affairs and Fisheries en het DG Environment over wie gaat betalen. Ook op nationaal vlak is er discussie over wie gaat betalen: Dep. Visserij of Dep. Leefmilieu. De afbakening van de bevoegdheden over het 'ecosystem approach' is immers niet duidelijk.

- *EFARO ook naar Oostende*

De organisatie die de onderzoeksinstituten voor visserij en aquacultuur groepeerd binnen Europa, EFARO, zal een geassocieerd secretariaat uitbouwen met de MB in Oostende. Dit EFARO secretariaat in Oostende zal uit 1 administratief assistent bestaan; de MB zal 6-7 personeelsleden hebben.

5. Nieuwe samenwerkingsakkoorden met onderzoeksgroepen en administraties

Op de VLIZ website worden de bestaande overeenkomsten opgesomd. Jan Mees licht de nieuwe en de op komst zijnde samenwerkingsovereenkomsten (SWOK) toe.

- KULeuven

In tegenstelling tot vb. de UGent, waar SWOK afgesloten zijn met individuele ZAP-leden, werd in KULeuven een institutioneel akkoord opgesteld (zie bijlage). VLIZ wordt het datacentrum voor de mariene en maritieme onderzoeksgroepen van KULeuven en zal de data, verzameld in functie van projecten en doctoraten, archiveren, herverdelen en documenteren. Ook zal VLIZ zorgen voor een verhoogde zichtbaarheid van deze onderzoeksgroepen.

- ILVO-Visserij

In de nieuwe beheersovereenkomst van het VLIZ (2005-2009) is het aantal afgesloten SWOK één van de performantie-indicatoren. VLIZ moet dus algemeen streven naar meer SWOK. Daarnaast wordt er in de nieuwe beheersovereenkomst ook specifiek vermeld dat vóór 30/06/2006 een SWOK moet afgesloten worden met ILVO-Visserij (het vroegere Departement voor Zeevisserij van CLO). ILVO kan gezien worden als de grootste data-eigenaar in het mariene milieu in België, dat sinds 1960 continu nieuwe monitoringsdata genereert (onafhankelijk van onderzoeksprojecten).

Op datum is de SWOK getekend door Directeur Kris Cooreman en moet ze nog tegengetekend worden door de Gouverneur. De Raad van Bestuur VLIZ heeft de SWOK besproken en enthousiast onthaald. **Op 22/09/2006 is een plechtige ondertekening voorzien + persmoment**

De SWOK is verregaand en biedt voor beide partijen voordelen. Jan Mees overloopt de SWOK (zie bijlage) en brengt 3 punten onder de aandacht:

(1) Artikel 1 erkent elkaars mandaten. Iets wat bij de oprichting van VLIZ enige ongerustheid teweegbracht voor ev. overlap van bevoegdheden (zelfs via parlementaire vraag)

(2) Artikel 4: VLIZ zal de gegevensreeksen van de monitoring archiveren, beheren en vrij toegankelijk maken. Artikel 5: VLIZ zal de kenbaarheid van de data vergroten, door ze via internet beschikbaar te maken en nationaal en internationaal door te geven. VLIZ wordt 'primary datawarehouse' en zal dienen als doorgeefluik naar BMM, OSPAR en ICES. VLIZ wordt ook 'secondary datawarehouse' voor vertrouwelijke gegevens (vb; gegevens visserij binnen Europees netwerk).

(3) Luik publicaties met daarin een engagement om te onderzoeken hoe de ILVO-bib (ev. zelfs fysiek) kan opgenomen worden in de VLIZ bib.

Reactie Frank Redant waarom de afsluiting van het SWOK zo lang op zich liet wachten. Hij illustreert de oorspronkelijke bezorgdheid van ILVO over de behandeling van primaire/secondaire/confidentiële biologisch-economische data met enkele voorbeelden.

- MD&K Afdeling Kust en INBO

De overeenkomst die de monitoring van Vlaamse stranden voor stookolieslachtoffers structureel ondersteunt. Al 20-30 jaar coördineert het Instituut voor Natuurbehoud (nu INBO) een netwerk van vrijwilligers die gestrande, met olie besmeurde vogels oprapen lang de Vlaamse stranden. Monitoringsgegevens (+ deze van de maaginhouden van Noordse stormvogels) moeten naar OSPAR gerapporteerd worden (Ecological Quality Objectives). In Artikel 4 worden de taken van VLIZ beschreven (zie bijlage): databeheer en verspreiding via website.

- INBO

Recent werd een voorstel van VLIZ tot SWOK besproken en positief beoordeeld door INBO. Het zou gaan over een deel van het instituut dat met kust en marien gebonden onderzoek bezig is: zeevogeltellingen op zee (met Zeeleeuw!) en estuaria, en duin/schorvegetaties.

- Andere

Patric Jacobs informeert hoever het staat met een SWOK met BMM. Jan Mees meldt dat deze SWOK – oorspronkelijk wel één van de doelstellingen binnen de eerste beheersovereenkomst van VLIZ – niet meer in de nieuwe beheersovereenkomst (2005-2009) vermeld werd. De regering is ervan overtuigd dat dit moeilijk afdwingbaar is tussen organisaties over verschillende bestuursniveaus.

Er is een overeenkomst met BMM i.v.m. het inzetten van onderzoeksschepen, maar niet op het niveau van het datacentrum. Ward Vanden Berghe voegt toe dat er wel nauwe samenwerking is met BMM binnen projecten en dat er afstemming is over te gebruiken standaarden met het Belgisch datacentrum. Jan Mees denkt dat er in de toekomst ev. een mogelijkheid bestaat over het afsluiten van een kaderovereenkomst in verband met het opvragen van Vlaamse monitoringsdata. Data die beheerd worden door VLIZ en waarvoor VLIZ als doorgeefluik dient.

6. Opleidingen in het 'IOC Project Office for IODE'

Wouter Rommens stelt voor welke opleidingen het 'Project Office for IODE' tijdens de eerste 14 maand van hun bestaan inrichtte: 16 trainingen en workshops, met 198 studenten, afkomstig uit 73 landen. De trainingen beslaan thema's zoals 'oceanografic data management', 'marine information management', 'biodiversity data management' en 'tsunami warning and mitigation'. In de toekomst (zie de kalender op de IODE website) worden o.a. georganiseerd: een training over GIS en remote sensing (sept 2006) i.s.m. de International Ocean Institute van Malta, een ODINAfrica Ocean Atlas workshop, een workshop rond datamanagement, één rond Sea Level training en één rond web improvement. Er is ook de ODINAfrica Jamboree II (i.s.m. WMO), waarbij modellering van stormvloeden, golven en tsunami's centraal staan. Afrikaanse websites worden gehost op de servers in Oostende.

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers: Indien de cursussen niet vol zitten, kunnen vanuit de WC van het VLIZ, studenten/specialisten naar voor geschoven worden, die gratis kunnen participeren in de zeer intensieve, goed gedocumenteerde, hands-on cursussen (bij voorkeur studenten uit ontwikkelingslanden, maar ook Vlaamse).

7. Investerings onderzoeksinfrastructuur en monitoring

Jan Mees licht toe m.b.v. de website (<http://www.vliz.be/NL/zeeleeuw&id=57>). Voor het moment zijn nog niet gekocht, maar wel voorzien: onderwatervideocamera voor op de ROV, maar in ondiep water ook te gebruiken vanop de Zeeleeuw en Zeekat. Wel aangekocht, maar nog niet geüpdatet op de website: microrer voor gebruik in de diepzee. Voor een volledige lijst van de beschikbare apparatuur op het VLIZ: http://www.vliz.be/NL/Zeeleeuw/Zeeleeuw_Apparatuur. Blijft ook de goede samenwerking met BMM i.v.m. uitwisseling apparatuur tussen Belgica en Zeeleeuw.

Patric Jacobs informeert of de reservatie van apparatuur ook via de website kan gebeuren. Maar VLIZ verkiest persoonlijk contact via Andre Cattrijsse (andre.cattrijsse@vliz.be of 059-34 21 39).

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers: Voorstellen tot aankoop van toestellen; vooral indien ze kunnen ingezet worden in het onderzoek van meerdere groepen. Jaarlijks heeft het VLIZ een groot budget voor onderzoeksfaciliteiten: 40.000 EUR is voorzien voor de werking van de Zeeleeuw en infrastructuur; 40.000 EUR voor herinvesteringen en nieuwe apparatuur.

Ward Vanden Berghe vult aan dat er ook investeringen gedaan zijn i.k.v. de professionele duikprojecten (compressor en sonar tags). VLIZ bezit onder zijn personeel gediplomeerde duikers die hun diensten ter beschikking stellen aan de wetenschappelijke onderzoeksgemeenschap. Ze leiden daarbij als wetenschappers (biologen) een ploeg amateur-duikers van de duikclub in Oostende.

Bv. prof Vincx maakt recent gebruik van deze diensten voor het plaatsen van kooien in een studie over de biodiversiteit op en rond wrakken. Frank Redant vult aan dat ook ILVO duikers kan ter beschikking stellen (o.a. bioloog Daan Delbaere). Jan Mees meldt nog dat de duikers nu vooral ingezet worden i.k.v. biologische projecten, maar dat ze ook in maritiem onderzoek kunnen deelnemen. Marnix Pieters noteert en wil graag ingaan op het voorstel.

VLIZ startte in 2002 met de maandelijkse monitoring van 10 stations op het BCP. Twee maal per jaar worden ook op 2 stations 13h-metingen uitgevoerd. Stalen worden door VLIZ genomen; de metingen zelf gebeuren door verschillende onderzoeksgroepen (o.a. chemische parameters van water en sediment, biota). De gegevens van meteo, navigatie en sea surface parameters zijn beschikbaar via de MIDAS databank: <http://www.vliz.be/vmdcdata/midas/index.php>.

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers: om bij te dragen aan deze monitoring. VLIZ kan meer stalen nemen of andere parameters opvolgen, indien gewenst.

In samenwerking met Afdeling Kust van MD1K werden ook 2 meetboeien uitgezet in de Spuikom. Ze leveren real-time data over meteo en waterparameters. De Spuikom is dus nog meer bruikbaar als wetenschappelijk laboratorium; een zoutwaterplas voor experimenten. In de toekomst gaat 1 van deze boeien naar de havengeul, de ander blijft in de Spuikom.

In samenwerking met 'IOC Project Office for IODE' zijn er ook real-time monitoringsdata beschikbaar van de waterhoogte in de Indische Oceaan (zie ODINAFRICA website/Status).

8. Overzicht lopende en nieuwe projecten

Jan Mees licht enkele van de lopende en nieuwe projecten toe (voor een volledige lijst zie bijlage).

- BeNCoRe en ENCORA
BENCORE is het Belgische deelproject binnen het Europese ENCORA, dat een som is van 13 nationale netwerken en 10 thema's die transnationaal behandeld worden. Jean Berlamont (KULeuven) is coördinator van het project BENCORE. Het secretariaat is gevestigd in VLIZ (Simon Claus). Officieel van start vanaf maart 2006. Het netwerk telt nu reeds 48 instituten en onderzoeksgroepen als officiële partners. Er zijn ook 10 Belgische ambassadeurs gekozen die elk zetelen in een van de 10 thematische netwerken (evenredig verdeeld over wetenschappers, privé, overheid en Vlaanderen/Wallonië). Eerste BENCORE workshop gepland in april/mei 2007. BENCORE heeft ook een budget van 10.000 EUR dat kan gebruikt worden door jonge wetenschappers om in het buitenland een congres of cursus te gaan volgen. Vanaf eind juni meer info beschikbaar.
- SeaDataNet
Is het vervolgproject van Het FP5 project SeaSearch, een Europees netwerk voor operationele data (en andere), vnl. fysico-chemische data en minder biologische data. Startvergadering in Heraklion (Kreta). Eerder werd gefocust op de metadata, nu meer op de eigenlijke data. Eerder was VLIZ geen officiële partner, nu wel (naast BMM, UCL)
- Oceans Library workshop in Peking
Op de UNEP-GPA meeting in oktober in Peking zal VLIZ een van de workshops organiseren in verband met 'environmental libraries'. VLIZ werd daartoe gevraagd omwille van zijn eigen bibliotheekwerking en de deelname in meerdere internationale netwerken.

Aanvraag ingediend voor financiering bij kabinet Minister Peeters. Fabienne Vanderstraeten meldt dat het dossier zal behandeld worden in de loop van juli. VLIZ schrijft een 'position paper' die zal bediscussieerd worden op de workshop en er zullen 8 experts aan het woord komen. Er zullen 2 van de thema's specifiek meer uitgewerkt worden: Nieuwe technologieën (digitalisatie van papieren literatuur) en Open Archieven (digitaal beschikbaar maken van literatuur, rekening houdend met de 'digital divide' i.e. de (geografische, vnl. noord-zuid) verschillen in de niveaus van toegang tot internet).

- OMES-vervolg

Stefan Vandamme licht toe. Er zijn in het project 8 percelen, waarvan VLIZ er een toegewezen kreeg, nl. i.v.m. het opstarten van een databank van de estuariene monitoringsdata in het Belgisch deel van de Schelde (vanaf december 1995). Het project nam aanvang op 15 juni 2006 en loopt 15 maand (met de mogelijkheid tot een jaarlijkse verlenging tot 4 jaar).

- MIRA-T

Themarapport van MIRA-T was in 2005 uitgebreid met een hoofdstuk over 'Kust en Zee' (boek en achtergronddocument zijn beschikbaar via de VLIZ website: http://www.vliz.be/NL/Zeecijfers/Zeecijfers_Beleidsondersteuning). In 2006 komt er geen hoofdstuk in het boek, maar zal wel het achtergronddocument geactualiseerd worden. VLIZ staat in voor de coördinatie.

- POGO cruise database

POGO staat voor 'Partnership for the Observation of the Global Oceans'. VLIZ wordt lid van dit netwerk vanaf 2007. Jan Mees is blij dat VLIZ erkend wordt de door Census of marine Life, die financiering voorziet. Er zal een databank opgesteld worden voor de research cruise data, die jaarlijks moet geüpdatet worden. VLIZ heeft een voorstel ingediend en staat in competitie met andere organisaties.

- Corona, NARMS

Ward Vandenberghe licht toe. Dit project is een transatlantische opdracht door de 'National Science Foundation' van de VS en Canada. VLIZ is gevraagd, n.a.v. zijn MarBEF ervaring, om een transatlantische biodiversiteitsdatabank NARMS op te stellen. Het is een korte opdracht van 2 maand. Jan Mees is blij dat VLIZ erkend wordt door NSF.

- SSD projecten Federaal Wetenschapsbeleid

VLIZ heeft projecten ingediend. Nu zijn de aanvragen in het proces van internationale beoordeling. Eind augustus zal meer geweten zijn. Er zijn veel projecten ingediend. Continuïteit van bestaand onderzoeksclusters is een pluspunt, maar referees moeten dit kunnen evalueren. VLIZ is betrokken bij 4 aanvragen: BIODARIS, INRAM (vervolg ENDIS-RISKS), WESTBANKS (vervolg TROPHOS), QUEST4D (vervolg MAREBASSE). VLIZ moet er instaan voor databeheer en/of public outreach. VLIZ zit daarnaast in vele projecten in het eindgebruikercomité.

- Bilaterale samenwerking Bulgarije, Oekraïne, Chili, Suriname, Ecuador, Kenia

De wetenschappelijke commissie van VLIZ besliste eertijds dat deelname in de Europese 'Twinning projecten' met ontwikkelingslanden kan (initiatief vanuit MARS netwerk). VLIZ heeft jaarlijks 30.000 EUR voor 3 akkoorden. We zochten partners met enige relatie met België i.v.m. marien onderzoek.

- Bulgarije (Varna): SIBEMA project i.s.m. UNESCO/IODE i.v.m. capacity building voor oceanografisch databeheer. VLIZ is betrokken voor het informatie- en datamanagement.
- Ukraine (Sebastopol): project i.s.m. UNESCO/IODE i.v.m. capacity building voor databeheer. Daarnaast zal ook data rescue gebeuren voor data van de zuidelijke zeeën.
- Chili: Ann-Katrien Lescauwet deed een missie naar Chili ter exploratie naar partnerinstituten.
- Kenia/Tanzania: reeds lange traditie in samenwerking met Belgische mariene onderzoeksgroepen. Met welke instelling samenwerken?
- Suriname: data-archiveringsysteem met mirror in Oostende
- Ecuador (Guayaquil): in navolging van het VLIR-IUC programma met de universiteit ESPOL. Vraag om data- en informatiebeheer daar te implementeren.

- Andere: Geen andere nieuwe projecten

9. Overzicht voorbij en geplande evenementen

Jan Mees geeft via de website een overzicht van de geplande evenementen, die VLIZ organiseert of co-organiseert:

- ASFA Board meeting (4-8/9/2006 in Oostende),
- To Sea or Not To Sea (21-23/9/2006 in Brugge),
- Studiedag Vlakte van de Raan (13/10/2006 in Oostende),
- UNEP workshop Ocean's Library (17/10/2006 in Peking),
- MIMAC (19-20/10/2006 in Brugge).

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers: om reclame te maken voor de Studiedag Vlakte van de Raan binnen eigen netwerken.

10. Overzicht nieuwe en geplande publicaties

Jan Mees licht toe welke publicatie recent uit zijn en in de nabije toekomst gepland worden:

- Strandgids (Guy De Moor),
- Macrobelt Atlas (ILVO-Vincx-VLIZ) in Nederlands, Frans en Engels
- VLIZ Jaarboek 2005
- De Grote Rede 16
- 2 affiches 'Commerciële vissen e.a.' en 'Leven op harde substraten'
- In de 'pipeline': Steenloper en Strandloper (Marc Becuwe)

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers: nieuwe ideeën voor affiches.

Direct worden reeds enkele ideeën doorgegeven: vistuig, sloopstypes, forten langs de Schelde, zeevieren, vuurtorens-baken-boeien, onderwaterfoto's wrakken, sedimentatiestructuren strand, toestand van de zee (windkrachten, golven, ...), fenomenen op

11. Nieuwe ontwikkelingen datacentrum

Ward Vanden Berghe licht toe dat vanuit MarBEF enkele initiatieven ontwikkeld werden: EUROBIS (Europese Node voor Biogeografische informatiesystemen), NARMS, taxonomische ondersteuning van Sponzen en Cumacea, en andere initiatieven. Deze zullen allen bijdragen tot Species 2000. Ook werd binnen MarBEF een Open Archief initiatief gestart voor publicaties van de mariene biodiversiteit in Europa. Tevens werd i.s.m. KBIN en het Belgisch Biodiversiteitplatform SCARMARBIN opgestart (Antarctische biodiversiteit i.k.v. BIANZO).

Jan Mees toont op de VLIZ website de VLIMAR Gazetteer (<http://www.vliz.be/vmdcdata/vlimar>): een databank van mariene geografische namen. Ook MARBOUND wordt getoond (<http://www.vliz.be/vmdcdata/marbound>), die de exclusief economische zones van elk land toont.

Binnenkort komt een zoekfunctie online voor IMERS (Integrated Marine and Environmental Readings and Samples). De databank is equivalent aan de IDOT databank van BMM. Ze laat toe enkel deelcollecties te tonen, bv. gediceerd aan een bepaald project of website. Colin Janssen stelt voor om het aantal hits op elke aparte website bij te houden als belangrijke indicator voor het VLIZ jaarverslag en jaarboek.

12. Varia

Jan Mees overloopt de recente pers aandacht voor de werking, activiteiten en georganiseerde evenementen van het VLIZ en het 'IOC Project Office for IODE' (zie ook bijlage).

DAGDEEL 2: werkvergadering rond actuele thema's (14.00 – 16.30)

13. Digitale onderzoeksinfrastructuur voor Vlaanderen (Pascale Dengis)

Pascale Dengis spreekt over het beleidsvoorbereidend werk door AWI i.v.m. informatie en communicatietechnologie (ICT): 'EWI-digitaal' (zie bijlage met presentatie).

We onthouden vooral het proefproject rond GRID computing, waarin VLIZ participeerde. In de toekomst wordt dit initiatief permanent uitgebouwd. Een taskforce e-onderzoek zal tegen oktober 2006 een meerjarenplan voorleggen. Jan Mees vraagt of de abstracts van de werkgroepen i.v.m. mariene wetenschappen kunnen doorgestuurd worden naar VLIZ. Hij kan via het netwerk van mariene wetenschappers de werkgroepen voeden.

Guido Dumon vraagt of het GRID netwerk ook bruikbaar zal zijn voor het operationeel draaien van modellen. Maar blijkt dat GRID netwerk nu nog teveel in experimentele fase zit en eerder voor onderzoek dient.

Jan Mees vraagt uitleg over het gebruik van het GRID netwerk door private onderzoeksinstellingen. Minister Moerman is bevoegd voor wetenschap en innovatie, maar daarnaast ook voor economie. Ze wil het netwerk dus ook openstellen voor private ondernemingen of prive/onderwijs-partnerships, maar niet voor commerciële doeleinden.

14. Het Open Marien Archief en internationale informatienetwerken (Jan Haspeslagh)

Jan Haspeslagh toont (via de website) hoe het Open Marine Archief (OMA) geïmplementeerd werd en hoe de invoer van nieuwe publicaties online kan gebeuren door de auteurs zelf (naast de eigen invoer door VLIZ bibliotheekmedewerkers). We onthouden vooral volgende zaken:

- Nu zijn reeds 1124 publicaties ingevoerd in OMA.
- OMA is sinds kort opgenomen in 'OPEN DOAR': een directory van alle open archief initiatieven. Slechts 4 andere mariene open archief initiatieven wereldwijd: ARCHIMER, IRD, E-prints Soton en Woodshole.
- OMA heeft reeds 2 spin-offs: ONA (Open Nature Archive van INBO) en MOA (MarBEF Open Archive van MarBEF).
- OMA zal ingebed worden in 'Aquatic Commons': alle digitale mariene literatuur samen
- Aan te raden voor auteurs van A1 publicaties: bij het indienen manuscript ga je een overeenkomst aan met de uitgever. Probeer het e-print recht te behouden!
- Nu laten reeds 90% van alle reguliere uitgevers opname van een document in open archief toe. Postprint versies (i.e. laatste versie die je terugkrijgt maar die nog niet het logo van de uitgever draagt) worden door alle uitgevers toegelaten. Weinigen laten de afgewerkt pdf toe met het logo en journal-eigen lay-out.
- Grote Open Archief Initiatieven gaan druk op de uitgevers opdrijven om wel pdf's te kunnen posten
- In OMA kunnen alle peer-reviewed A1 publicaties, maar ook grijze literatuur: adviesteksten, bibliografie, circulaire, lesdocument, projectrapporten, thesissen, jaarrapporten, jaarverslagen, powerpointpresentaties, posterpresentaties, abstracts, ...
- Bepaalde documenten kunnen op vraag van auteur pas na een bepaalde datum publiek gemaakt worden.

Voor meer info zie:

<http://www.vliz.be/vmdcdata/oma/ref.php?show=searchfrm&c=Zeebibliotheek> onder het menu van het veld 'documenttype'.

OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie en andere mariene wetenschappers:

1. Hou de postprints bij en post ze op OMA!
2. Probeer het e-print recht te behouden als je een overeenkomst aangaat met een uitgever!
3. Bekijk de OMA website, zoek op je eigen naam – vergelijk met je CV en stuur ons je evaluatie door!
4. Extra tools nodig? Extra zoekfuncties nodig?

Idee uit de wetenschappelijke commissie om een promotieposter aan te maken, die kan uitgehangen worden in elke onderzoeksgroep. Rudy Herman vermeldt de mogelijkheid binnen het mariene luik van FP7 om coördinatie mogelijk te maken voor datarescue en -archivering op Europees niveau. Jan Mees geeft aan dat EWI-digitaal ook zulke initiatieven mogelijk zou moeten kunnen maken. Eenmalige inspanning van overheid is nodig voor een grote inhaalbeweging voor inscanning en indexering van oudere documenten.

15. Perspectieven voor marien onderzoek in FP7 (Rudy Herman)

Rudy Herman, op de valreep terug uit Parijs, komt het laatste nieuws vertellen over 'Marine Science en Technologies' in het nieuwe kaderprogramma FP7. Hij schets eerst hoe het topic in eerdere kaderprogramma's ingepast werd en welke nieuwe instrumenten en strategieën specifiek uitgewerkt zijn voor FP7.

We onthouden vooral het overzicht van nieuwe instrumenten die binnen FP6 werden uitgebouwd en die als basis dienden voor het FP7: (1) uitbouw van grote consortia/netwerken zoals MarBEF, Marine Genomics Europe, EUROceans en EDIT; (2) grote integrated project zoals MODELKEY, MERSEA en SEAFOOD; (3) kleine projecten STREPs en SSAs zoals SERPRISE, SIMORE, ESONIM, ASCABOS, SEED, HABIT en ESTALL; (4) ERA-netwerken zoals BONUS, ECORD, MARIN-ERA, EURO POLAR, BIODIVERSA, MANIFISH en AMPERA.

Binnen FP7 (2007-2013) zullen 4 secties aangesneden worden: (1) 'Cooperation' of collaboratief onderzoek, (2) 'Ideas' of basisonderzoek/fundamenteel onderzoek, (3) 'Human Resources' en (4) 'Capacities' of onderzoekscapaciteiten. Rudy vertelt hoe binnen elke sectie het mariene luik uitgebouwd is. Op 11 juli 2006 wordt het specifiek werkprogramma beschikbaar gemaakt door het programmacomité. Kan door VLIZ bekend gemaakt worden.

16. Demo nieuwe website VLIZ – verwachtingen gebruikers

Jan Mees stelt kort de nieuwe VLIZ website voor.

17. Netwerking en capteren van data en informatie: de 'VLIZ Ronde van Vlaanderen'

Jan Mees geeft uitleg over het nieuwe VLIZ initiatief (VLIZ Ronde van Vlaanderen) waarbij een ploeg uit het VLIZ maandelijks op bezoek gaat bij een (of 2) onderzoeksgroep(en) om de banden wat nauwer aan te halen. Doel is om de VLIZ activiteiten meer kenbaar te maken, maar ook om een update te doen van alle nieuwe informatie (personeel, coördinaten, publicaties, projecten, databanken) en te praten over wat VLIZ voor de groep kan doen.

Ook worden de nieuwe VLIZ initiatieven rond het ontwikkelen van kant-en-klare digitale leerpakketten naar het (lager) secundair onderwijs toegelicht. Doel is om het onderwijs te 'marineren' en mariene onderzoek meer in de klas te krijgen (na uitpluizen van de leerprogramma's van verschillende netten en richtingen).

18. Een nieuw Vlaams onderzoeksschip: resultaten van de bevraging van de onderzoeksgemeenschap, haalbaarheidstudie en perspectieven

Jan Mees licht toe dat naar aanleiding van de resultaten van de enquête naar de onderzoeksnoden bij de Vlaamse mariene wetenschappers (en omstreken) een haalbaarheidstudie is opgesteld waarin voor meerdere scenario's uitgewerkt zijn. Dit document is openbaar. Het meest waarschijnlijke scenario is een kustvaartuig (ong. 10 miljoen EUR). VLIZ dient een pilootproject in voor het HERCULES fonds (Min. Moerman). Dit fonds dient voor de financiering van grote onderzoeksinvesteringen die in een interuniversitaire context inzetbaar zijn.

<p>OPROEP naar leden van de Wetenschappelijke Commissie: om bij de rector van de eigen universiteit het project te gaan verdedigen.</p>
--

19. Volgende vergaderingen

donderdag 12 oktober 2006, 14.00 uur, De Sterre, Gent

vrijdag 15 december 2006, 14.00 uur, De Sterre, Gent